

Visoko sudsko i tužilačko vijeće
Bosne i Hercegovine

***Informatizacija pravosuđa
Bosne i Hercegovine
2004 - 2011***

Pravosudni sistem kojem možete vjerovati

Zašto je potrebna informatizacija pravosuđa?

Bez informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT) nemoguće je pružiti visokokvalitetne i moderne sudske usluge, koje će odgovoriti svim potrebama društva. Proces informatizacije bosanskohercegovačkog pravosuđa bio je dosta dug, ali danas, BiH ima najsveobuhvatniji i najmoderniji pravosudni informacijski sistem u regiji, koji u velikoj mjeri doprinosi boljem ostvarivanju pravde.

Sve do 2004. godine pravosudne institucije funkcionirale su na sličan način kao i na početku 20. stoljeća. Neposredno prije uvođenja informacijsko-komunikacijskih tehnologija u pravosudni sistem, sudovi i tužilaštva imali su nešto više od 500 kompjutera na kojima skoro uopće nije bilo licenciranog softvera. Evidencije u predmetima vo-

đene su ručno, a da bi se dobila neka informacija moralo se pregledati brdo papirnatih spisa.

Sudski sistem BiH grcao je pod teretom brojnih, veoma složenih predmeta proizišlih iz rata 1990ih, a u okruženju u kojem je broj sporova značajno porastao, zastarjele i neučinkovite prakse prijetile su da dodatno pogoršaju problem velikog broja zastalnih predmeta. Bila je potrebna drastična promjena u radu sudova, a upravo informacijsko-komunikacijske tehnologije su donijele tu promjenu.

I tako je Visoko sudsko i tužilačko vijeće (VSTV) pokrenulo ovaj zahtjevni projekt uvođenja najsavremenijih, zahtjevima prilagođenih IKT rješenja.

Nova sudnica opremljena modernom IKT opremom

01110110000100001111101111000100010101000011001111110110110001 00010111110011011110001000101111100010

Ciljevi informatizacije pravosuđa

Dva su glavna cilja ka kojima je proces informatizacije pravosuđa BiH konstantno težio:

- pravovremeno i učinkovito pružanje kvalitetnih usluga i
- povećanje transparentnosti rada bh. sudova i tužilaštava.

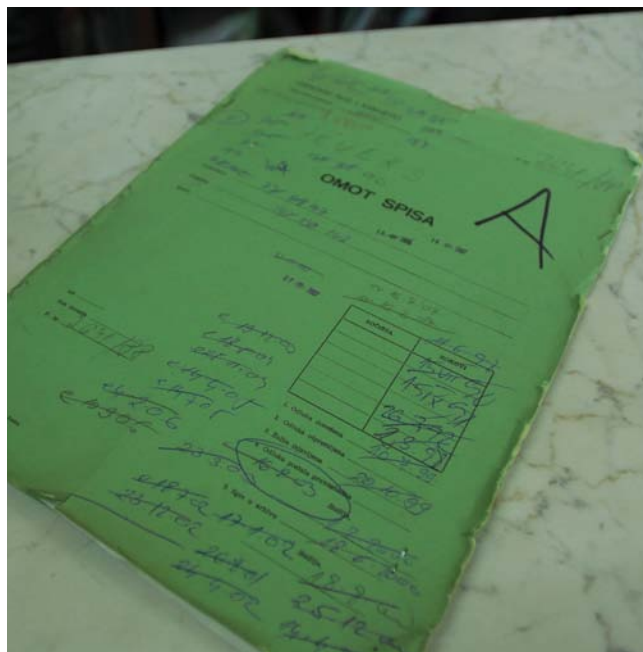
Sve inovacije, aktivnosti i radnje realizirane su sa namjerom da donesu dodatnu korist krajnjim korisnicima.

Kako bi unaprijedili ove, opće ciljeve, definirani su i konkretni pod-ciljevi:

- povezivanje pravosudnih jedinica, te njihova integracija sa drugim relevantnim tijelima;

- brza i efikasna razmjena podataka
- jeftinije sudske usluge;
- smanjenje broja osnovnih sudskih pogrešaka;
- standardizacija podataka;
- podsjetnici za sudsko osoblje;
- zamjena papirnatih spisa elektronskim;
- kreiranje baze podataka;
- efikasnije pružanje informacija i osnovne pravne pomoći građanima;
- fleksibilnije radno vrijeme;
- sistemi za audio i vizualno snimanje.

Prije informatizacije

Šta je ostvareno?

Tokom proteklih sedam godina, pravosuđe BiH je u cijelosti uključeno u modernu informacijsku eru. Osnovni elementi IKT strategije koji su primijenjeni su sljedeći:

- sistem za upravljanje sudskim predmetima (CMS)
- centralizirano operativno okruženje u VSTV-u;
- nacionalna mreža širokog područja (WAN) koja povezuje 85 institucija;
- lokalne mreže u 85 institucija;
- opskrba 85 institucija sa preko 100 servera;
- nabavka kompjutera za gotovo 5,000 korisnika;
- portal pravosuđa koji građanima omogućava lakši pristup informacijama;
- Centar za sudsku dokumentaciju za lakši pristup informacijama, namijenjen sudijama, tužiocima i stručnim saradnicima;
- Odjel za IKT VSTV-a smješteno u prostorijama VSTV-a u Sarajevu;
- u svim sudovima i tužilaštvima širom zemlje, zaposleni su IKT stručnjaci.

Sve ove novine popraćene su osnovnom IKT obukom koju je prošlo preko 2,000 korisnika, kao i naprednom obukom koju je prošlo 1,600 korisnika.

Nakon procesa informatizacije

Poruka predsjednika

Bosna i Hercegovina se često svrstava u zemlje u kojima se progresivne reforme odvijaju sporo. IKT revolucija koja se dogodila u pravosudnom sektoru dobar je primjer koji opovrgava ovakvo mišljenje. Za manje od jedne decenije bh. pravosudni sistem, koji nije efikasno funkcionirao upotrebom papirnih spisa pretvorio se u sistem koji koristi najnaprednija i prema zahtjevima izrađena IKT rješenja u Evropi. Svi koji su bili uključeni u ovaj proces, sa pravom se trebaju ponositi ovim dostignućima i mogu biti sigurni u izvjesnost rezultata ka kojima ta rješenja vode.

Valja se prisjetiti da je 2004. godine prije početka informatizacije, u čitavom pravosuđu bilo tek nešto više od 500 neuvezanih kompjutera. Danas sve sudije, tužioci i njihovo osoblje imaju kompjutere i svi su uvezani u elektronski sistem za upravljanje predmetima (CMS), sistem elektronske pošte i centralnu pristupnu tačku za informacije o pravosuđu – tzv. portal pravosuđa. Ove novine su ubrzale čitav niz aktivnosti vezanih za pravosudni sistem. Kako je naglasak stavljen na osiguravanje dostupnosti sistema građanima, značajno je unaprijeđena i transparentnost pravosudnog procesa. Građani sada mogu efikasnije komunicirati sa sudskim osobljem i direktno dobiti informaciju o statusu svojih predmeta, ali i o novostima u pravosuđu općenito.

Projektni tim je morao provesti veoma kompleksna tehnička rješenja, kako bi osigurao uspješnost projekta. Također, tim je morao prevazići i problem otpora spram prihvatanja značajnih pro-

*Milorad Novković,
predsjednik VSTV-a
BiH*

mjena radne prakse koju je zahtijevalo uvođenje nove tehnologije. Iako su u početku mnogi pravosudni službenici bili veoma skeptični, ubrzo su shvatili neće biti u stanju efikasno raditi u modernom okruženju ukoliko ne usvoje nova elektronska rješenja. Uz detaljnu obuku, svi su ubrzo prepoznali prednosti informatizacije, a nekadašnji skeptici su postali najjači pobornici inovacija.

Uspjeh IKT reforme u pravosuđu u velikoj mjeri je zasluga svih sudija, tužilaca i saradnika u pravosuđu koji su vrijedno radili na sticanju novih znanja i vještina neophodnih za valjano funkcioniranje pravosudnog informacijskog sistema. Želio bih istaći i pohvaliti posvećenost i stručnost tima koji je u svakom trenutku osiguravao provedbu projekta. Naravno, ovaj ambiciozni proces informatizacije ne bi bilo moguće realizirati bez sve-srdne podrške donatora, koji su prepoznali značaj ove reforme i koristi od iste za sve građane Bosne i Hercegovine.

IKT: investicija za budućnost

Kao jedini međunarodni član VSTV-a, posebno sam želio vidjeti primjenu evropskih standarda u pravosuđu. Drago mi je što mogu reći da je korištenje informaciono-komunikacijskih tehnologija jedno od područja u kojima se BiH danas u cijelosti pridržava najviših evropskih standarda. Zapravo, BiH je stekla stručnost u primjeni IKT-a u pravosudnom kontekstu i sada može biti primjer drugim zemljama u tranziciji. Iskustva BiH se već koriste u implementaciji sličnih IKT projekata u Crnoj Gori, Srbiji i Kosovu.

Ova ambiciozna, IT revolucija ne bi bila moguća bez velikodušne podrške međunarodnih donatora. Prvi među njima, koji su još 2004. godine izdvojili sredstva za predložene reforme, bili su USAID i ICITAP. Potom su uslijedili velikodušni doprinosi EU, Norveške, Španije, Holandije i Švedske, koji su omogućili ne samo primjenu IKT rješenja već i angažiranje IKT osoblja, koje se brine za odgovarajuću obuku korisnika, održavanje i kontinuirano razvijanje sistema. Vidljivi rezultati projekata, koje su finansirali ovi međunarodni donatori, potakli su lokalne organe vlasti da i sami izdvoje sredstva za IKT osoblje, kako u VSTV-u tako i u sudovima i tužilaštvima širom zemlje. Ovaj, izuzetno pozitivan razvoj događaja, pokazuje veće zanimanje lokalnih organa vlasti za preuzimanje odgovornosti nad ovim procesom i osiguravanje njegove održivosti.

Iako je postignuto mnogo, posao nije završen. IKT infrastruktura je u velikoj mjeri osigurana, no sada je neophodno kapitalizirati sva dosadašnja ulaganja tako što ćemo osigurati upotrebu tačnih

*Sven Marius Urke,
međunarodni
član VSTV-a BiH –
koordinador projekta*

i ažurnih podataka iz sistema u donošenju politika i odluka koje će rezultirati pravim i mjerljivim poboljšanjem efikasnosti. Treba napomenuti da informatizacija sama po sebi nije bila cilj već samo sredstvo za ostvarenje krajnjeg cilja, a to je efikasnije ostvarivanje pravde za građane BiH. Imajući na umu ovaj ključni cilj, od presudnog je značaja iskoristiti ovaj zamah i ne izgubiti ga u predstojećim godinama. Dakle, osim stalnog dorađivanja CMS-a i unaprjeđenja institucionalnih kapaciteta u pravosuđu za što bolje korištenje podataka u svrhu donošenja političkih odluka, potrebno je raditi na novim IKT inovacijama kao što su elektronski potpis za pravosuđe, informacioni sistem za zatvore, sistem za upravljanje ljudskim resursima i definiranje modula za razmjenu podataka među različitim institucijama za provedbu zakona.

Napredak potiče napredak u bilo kojem području, a informatizacija pravosuđa je odličan primjer koji to potvrđuje. Čestitam svima koji su svojim učešćem doprinijeli ovako brzom ostvarivanju rezultata i unaprijed se radujem nastavku saradnje i ostvarivanju novih rezultata u budućnosti.

Prvi koraci

Zbog posebno fragmentirane prirode pravne nadležnosti u BiH, bilo je potrebno napraviti centralizirani IKT sistem koji bi osigurao kohezivno i efikasno ostvarivanje pravde za sve građane u BiH.

Nezavisna pravosudna komisija (NPK) je 2003. godine pokrenula izradu IKT strategije za pravosuđe u BiH. Ova strategija, čiju izradu je financirala norveška vlada, dovršena je u aprilu 2004. godine i ustupljena VSTV-u odmah nakon njegovog osnivanja u junu iste godine.

Zakon o VSTV-u dao je Vijeću široke ovlasti da pokrene, koordinira i nadzire uvođenje i primjenu novih tehnologija u pravosuđu. Ovim ovlastima utrt je put za implementaciju IKT strategije.

Projekat je realiziran uz podršku i vodstvo Radne grupe za strateško planiranje i razvoj CMS-a za sudove. Ova grupa se redovno sastajala i usmjeravala projektne aktivnosti u pozitivnom smjeru.

U početku smo se fokusirali na osnovne predulove za uvođenje IKT-a u bh pravosuđe, posebice uvođenje lokalnih mreža (LAN) u sve sudove i tužilaštva, te mreže širokog područja (WAN) kojom bi se sve pravosudne institucije uvezale međusobno i sa VSTV-om, zatim nabavka i instaliranje servera, kompjutera i pisača za sve pravosudne institucije.

Osim toga, povećanje korištenja informacijsko-komunikacijskih tehnologija moralo je biti popraćeno adekvatnim poboljšanjem osiguranja podataka. U tom smislu, krenuli smo sa primjenom ISO sigurnosnih standarda u pravosudnom informacijskom sistemu.

*Sulejman Velić,
šef IKT odjeljenja
VSTV-a*

Uspjeh projekta osiguran je nesebičnim angažmanom i efikasnim timskim radom svih članova našeg IKT tima. Da bi se osigurala održivost, osoblje projekta je postepeno prebačeno u konsolidirani Odjel za IKT VSTV-a. Ovaj Odjel je organizirano u četiri organizacione jedinice:

- Jedinica za sistemsku i mrežnu administraciju
- Jedinica za razvoj i administraciju baza podataka
- Jedinica za implementaciju softverskih rješenja
- Jedinica za web-portal

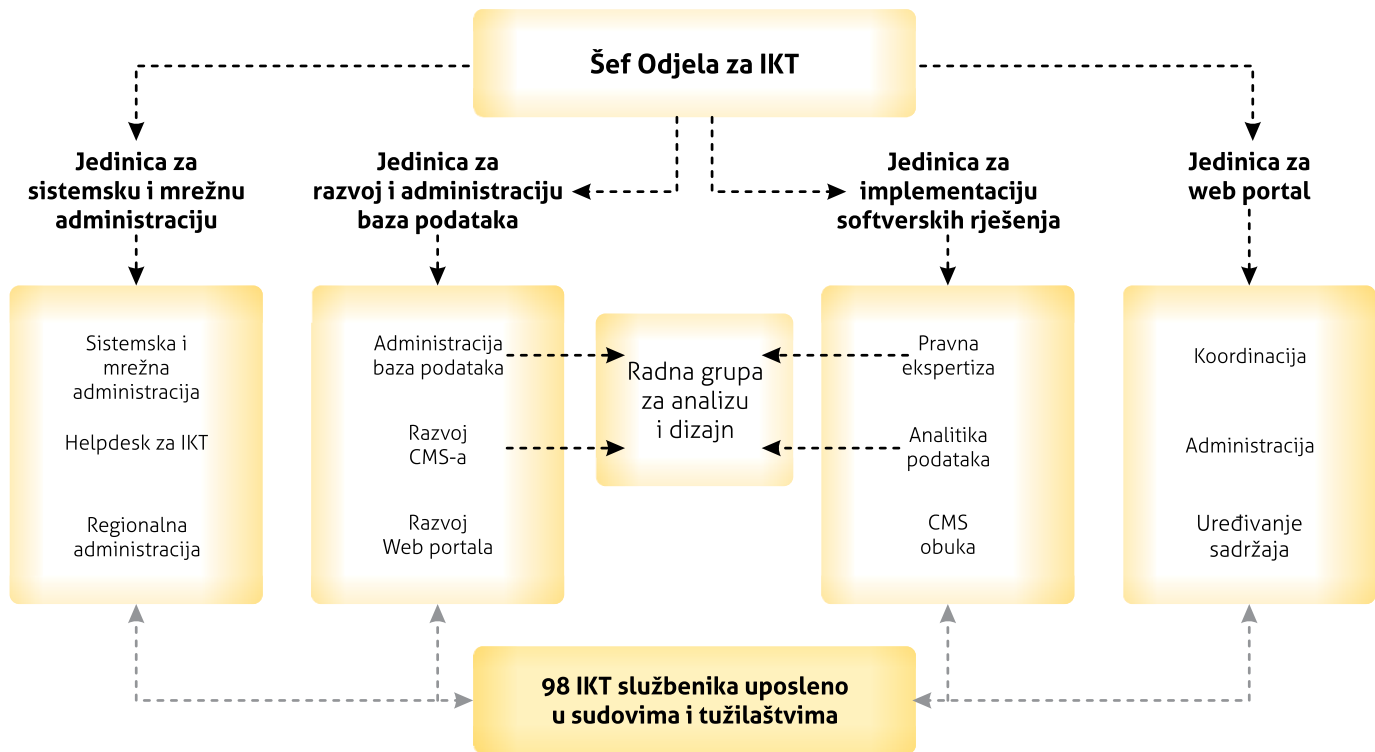
U više navrata, količina i složenost posla postavljenog pred nas činili su se krajnje zastrašujućim. Ipak, zahvaljujući snalažljivosti, entuzijazmu i timskom radu projektnog osoblja, uspjeli smo riješiti probleme i prevazići prepreke na koje smo nailazili.

Danas, pravosuđe BiH koristi informacijski sistem u svakodnevnom radu, a njegovo neometano funkcioniranje imamo zahvaliti naporima IKT, pravnih i drugih stručnjaka u VSTV-u koji su radili

na dizajnu i razvoju aplikacija. U tom smislu, posebno želimo spomenuti naše kolege Edisa Brkića i Mirsada Kambara, koji su svojim doprinosom oživiljeli viziju ovog projekta.

Organizacijska struktura Odjela za IKT VSTV BiH koja obuhvata IKT/CMS projekt

Dostizanje najviših evropskih standarda

Kao i većina sistema modernog doba, rad sudova i tužilaštava u cijeloj Evropi ima potencijal da se transformira u sistem utemeljen na informaciono-komunikacijskim tehnologijama. Evropski standardi sve češće pozivaju zemlje da investiraju u IKT kako bi ostvarivanje pravde učinili što efikasnijim i transparentnijim.

“Korištenje IKT-a smatra se jednim od ključnih elemenata za značajnije unaprjeđenje pravosuđa. Brzi razvoj tehnologija otvara nove mogućnosti koje su, samo nekoliko godina ranije, bile nezamislive”. – Evropska komisija za Studiju o efikasnosti pravosuđa br. 7

“Organi vlasti i sudije trebali bi promovirati upotrebu elektronskih sistema za upravljanje predmetima i informacijsko-komunikacijskih tehnologija, i na sličan način poticati njihovu primjenu u sudovima.” – Preporuka Vijeća Evrope, CM/Rec(2010)12

BiH se nastoji pridržavati ovih evropskih standarda u kontekstu svog pridruživanja evropskim integracijama. Pravosuđe, za koje je poštivanje evropskih standarda odlučujući faktor za ulazak u EU, ponosno je što u ovom smislu prednjači u odnosu na druge segmente društva.

Regionalna saradnja

Osim što je dostigla zadovoljavajući stepen poštivanja evropskih standarda, Bosna i Hercegovina je također nametnula veoma visok standard informatizacije pravosuđa drugim zemljama u regiji koje je sada nastoje dostići. Uloga VSTV-a je da im pomogne u tim nastojanjima.

Na primjer, u martu 2011. godine potpisan je Memorandum o razumijevanju između VSTV-a i crnogorskog Ministarstva pravde kojim je dogovorena saradnja na projektu “Jačanja pravosuđa Crne Gore”. Tom prilikom, VSTV je ustupilo kompletan softver za Registar novčanih kazni (RNK), osigura-

lo prenos znanja i vještina osoblju i obavezalo se da će nastaviti aktivnosti usmjerene na podršku kolegama iz Crne Gore u unapređenju efikasnosti njihovog pravosudnog sistema kroz upotrebu IKT-a. Također, stručnjaci iz Odjela za IKT VSTV-a učestvovali su u izradi Strategije za razvoj i primjenu informaciono-komunikacijskih tehnologija u pravosuđu Crne Gore.

VSTV je također sarađivalo sa turskim kolegama koji su svesrdno podijelili svoje iskustvo i znanje iz početničkih dana informatizacije njihovog pravosuđa.

Pogled iz sudnice

Uvođenje IKT-a u pravosuđe donosi sa sobom mnoge prednosti, kako za sudsko osoblje tako i za građane. Produktivnost našeg rada je znatno unaprijeđena, od pisarnice pa do izrade različitih izvještaja. Zahvaljujući informatizaciji, sudovi su sada integrirani u sistem koji uvezuje sve pojedinačne procese, za razliku od nekoordiniranog djelovanja pojedinačnih segmenata što je ranije bio slučaj.

Više ne koristimo olovke, gumice i papirne spise. Sve radnje vezane za neki predmet se sada obavljaju putem kompjutera. Vrijeme potrebno za upis i obradu dokumenata vidljivo je smanjeno. Ranije smo mogli obraditi 40-50 dokumenata dnevno, a danas smo u stanju registrirati i obraditi po nekoliko stotina.

Prošle godine smo uveli praksu skeniranja ulaznih dokumenata, jer smo u jednom pilot sudu uvidjeli da se na ovaj način značajno unaprijedila dostupnosti predmetnih spisa i za sudije i za stranke u postupku. Sudije sada mogu vidjeti sve dostavljene dokumente u spisu na svojim ekranima istog trena kada su elektronski uneseni u spis.

Prije informatizacije, građani su morali telefonom zvati službenike pisarnice, zakazati termin i tek onda doći da naprave uvid u spis, što je značilo da je nekoliko ljudi u tom momentu moralo ostaviti sav posao da bi osigurali stranci informaciju koju

*Zijad Grbić,
predsjednik
Osnovnog suda
u Derventi*

traži. Danas je za dobijanje takvih informacija potrebno nekoliko klikova mišem, u bilo koje vrijeme i sa bilo kojeg kompjutera uvezanog na internet. Sve ovo čini komunikaciju između suda i krajnjih korisnika mnogo bržom i transparentnijom. Stranke u postupku i njihovi pravni zastupnici sada ne moraju fizički dolaziti u sud, osim u vrijeme suđenja.

Kvalitet našeg rada je značajno unaprijeđen zahvaljujući dostupnosti velikog broja sudskih odluka, koje nam omogućavaju uvid u sudsku praksu drugih sudija u sličnim predmetima.

Prije informatizacije, naš sud se gušio u hrpama neupisanih dokumenata. Informatizacijom je proces upisivanja dokumenata značajno unaprijeđen. Informatizacija nam je pomogla u ažuriranju svih spisa sa novim podnescima i sada nastojimo doći u fazu kada ćemo biti u stanju obraditi sve predmete u zakonski propisanim rokovima, što je i krajnji cilj svih pravosudnih institucija u svijetu.

Tužilačka perspektiva

Do uvođenja CMS-a u tužilaštva, bili smo u prilici učiti iz iskustava sudija i sudskog osoblja stečenih tokom prvih godina primjene CMS-a u sudovima. Elektronski sistem, koji sada povezuje tužilaštva sa sudovima, pomaže da radimo brže i produktivnije.

Prije uvođenja CMS aplikacije za tužilaštva, tužioci su morali čekati po nekoliko dana na sudijsku potvrdu naloga o pritvoru, te su morali zapisivati datume isteka pritvora u svojim bilježnicama. Sada se svi pritvori mogu vidjeti na početnoj stranici tužilačkog CMS-a čim ih sud potvrdi. Slično tome, svi tužioci imaju raspored svojih ročišta, koji se blagovremeno ažurira čim sud potvrdi ili napravi izmjenu u rasporedu ročišta.

CMS je također zamijenio veliki broj upisnika, čime je ušteđen ogroman prostor za pohranjivanje spisa u tužilačkim uredima i osigurano sistematično evidentiranje, numerisanje i uredno spremanje tužilačkih spisa. CMS je značajno unaprijedio komunikaciju sa strankama jer im se sada informacije, za koje je nekad trebalo utrošiti sate čitanja i ručnog traženja u brojnim registrima, dostavljaju u samo nekoliko minuta.

Tužilački CMS je doprinio i unaprjeđenju interne komunikacije među tužilaštvima kroz sistem upozorenja koja obavještavaju uposlenike na određene radnje koje moraju obaviti da bi mogli nastaviti postupak. Tužilački postupci se sada obavljaju na jedinstven način u svim tužilaštvima pomoću CMS-a, što je prije uvođenja ovog sistema bilo nezamislivo.

*Rajko Čolović,
glavni okružni tužilac
u Istočnom Sarajevu*

Ono što je posebno unaprijedilo našu radnu praksu je uspostava jedinstvene integrirane baze podataka osumnjičenih lica, gdje jednostavnim pretraživanjem možemo otkriti da li je neka osoba bila ranije osumnjičena ili optužena za neko krivično djelo.

Namjeravamo nastaviti integraciju informacija kroz uvezivanje sa policijskim agencijama, što će znatno unaprijediti odnose između tužilaca i drugih organa za provedbu zakona. To će značajno ubrzati naše djelovanje i doprinijeti rješavanju kriminala u cijeloj zemlji jer će sve informacije o mogućim počiniteljima biti dostupne na jednom mjestu.

"U sudovima u koje je uveden, CMS je donio mnoge prednosti i služi kao osnova za unaprjeđenje upravljanja i organizacije rada i veće transparentnosti. Nadalje, sistem može ponuditi veliku količinu statističkih informacija lokalnim i centralnim nivoima odlučivanja." – Švedska agencija za međunarodni razvoj (SIDA) Izvještaj o procjeni projekta "informatično-komunikacijske tehnologije i sistem za automatsko upravljanje predmetima za sudove i tužilaštva u BiH" iz 2009. godine.

"Procjena je napravljena na temelju podataka koji nesumnjivo ukazuju da je, procentualno gledano, pravosuđe napravilo najveći iskorak u pogledu korištenja IKT-a i realizacije projekata iz Strategije. Prema rezultatima istraživanja, ukupno 93.21% zaposlenih u sudovima Bosne i Hercegovine radi na kompjuterima." – UNDP Izvještaj o e-Spremnosti BiH iz 2009. godine.

"VSTV BiH nadzirao je uspostavu IKT sistema za sudove u čitavoj državi. Sistem vremenskih mjerila i sistem za upravljanje predmetima sada je uveden u sve sudove i tužilaštva što olakšava raspodjelu, upravljanje i praćenje predmeta. VSTV je također nadziralo formiranje Centra za sudsku dokumentaciju. Korisnici sada imaju on-line pristup bazi podataka sa preko 3,600 sudskih odluka i pravnih mišljenja" – Evropska komisija, Izvještaj o napretku BiH za 2010. godinu.

Šta drugi kažu o informatizaciji

IKT projekti, čiju realizaciju je nadzirao VSTV, naišli su na veliku podršku međunarodnih posmatrača.

Prema statističkom izvještaju Evropske komisije za efikasnost pravosuđa iz 2010. godine BiH je ocijenjena kao najbolja u regiji u pogledu primjene informacijsko-komunikacijskih tehnologija u radu sudija i njihovih saradnika. Štaviše, nivo primjene IKT-a u svakodnevnom radu sudova i tužilaštava sličan je kao i u većini zapadno-evropskih zemalja, uključujući i Veliku Britaniju, Francusku, Španiju, Norvešku, Italiju i Švajcarsku.

Uspostavljanje infrastrukture

Zadatak naše Jedinice za sistemsku i mrežnu administraciju je provođenje i nadzor nad infrastrukturom te rad na daljnjem razvoju i unapređenju iste.

Pravosudni informacijski sistem trenutno čini preko 5,300 kompjutera, gotovo 300 servera i preko 2,300 pisača. Svi kompjuteri imaju licencirani operativni sistem Microsoft Windows XP i Microsoft Office 2003. Softverske konfiguracije su standardizirane radi lakšeg i jeftinijeg upravljanja i veće sigurnosti. Da bismo uspješno realizirali ove aktivnosti, morali smo angažirati značajan broj sistemskih i mrežnih administratora, regionalnih administratora i asistenata u centrima za podršku korisnicima. Sve aktivnosti blisko su koordinirane sa IKT osobljem u svakoj instituciji.

Svi kompjuteri i serveri u pravosudnom sistemu sastavni su dio *Identity Management* sistema, odnosno *Active Directory* domene. Kreiranje *Active Directory*-ja doprinijelo je definiranju efikasnijeg i mjerljivijeg modela upravljanja ključnim elementima IKT infrastrukture.

IKT infrastrukturu čini hardver i softver koji je neophodan za uspješnu provedbu i primjenu CMS-a i drugih softverskih aplikacija. Ovo je kontinuirani proces koji je sada u fazi obnove zastarjelog hardvera i nadogradnje postojećeg softvera.

*Esmir Berhamović,
zamjenik šefa IKT
odjela VSTV-a za
upravljanje mrežom i
sistemima*

Da bi osigurali maksimalnu korist od uspostavljene infrastrukture, kontinuirano pratimo i održavamo svu tehnologiju. Naše IKT osoblje ulaže maksimalne napore u edukaciju korisnika različitih nivoa informatičke pismenosti. Paralelno sa izgradnjom infrastrukture radilo se i na izgradnji sistema podrške i svi uposlenici su se brzo prilagodili stalnim promjenama.

Razvoj CMS softvera često je zahtijevao dugo radno vrijeme, ponekad i do kasno u noć, kako bi se pripremila neophodna infrastruktura. Posebno želim pohvaliti stručnost i predanost tima koji je uspio riješiti vrlo složena pitanja u iznimno kratkim rokovima.

Uspostava lokalne mreže i mreže širokog područja

Na početku procesa uvođenja IKT-a u pravosuđe Bosne i Hercegovine, samo 10 sudova je imalo lokalnu mrežu, a mreža širokog područja koja danas povezuje sudove i tužilaštva, uopće nije postojala.

Godine 2005. Evropska komisija finansirala je, putem CARDS programa, uspostavljanje lokalne mreže u svim sudovima i tužilaštvima koja je do tada nisu imala. Lokalna mreža je dizajnirana i uspostavljena na temelju međunarodno priznatih standarda za strukturno umrežavanje

Sve lokalne mreže su uzajamno povezane i kao takve čine jedinstvenu mrežu širokog područja (WAN) za čitavo pravosuđe u BiH. Mreža širokog

područja povezuje sve sudove i tužilaštva, te osigurava njihovu povezanost sa VSTV-om. Temelji se na radio-relejnem SDH telekomunikacijskom sistemu velike brzine, koji je finansirala EU, a koji je uspostavljen 2007. godine. Ovom telekomunikacijskom mrežom upravlja Agencija za identifikacijske dokumente, evidencije i razmjenu podataka BiH (IDDEEA).

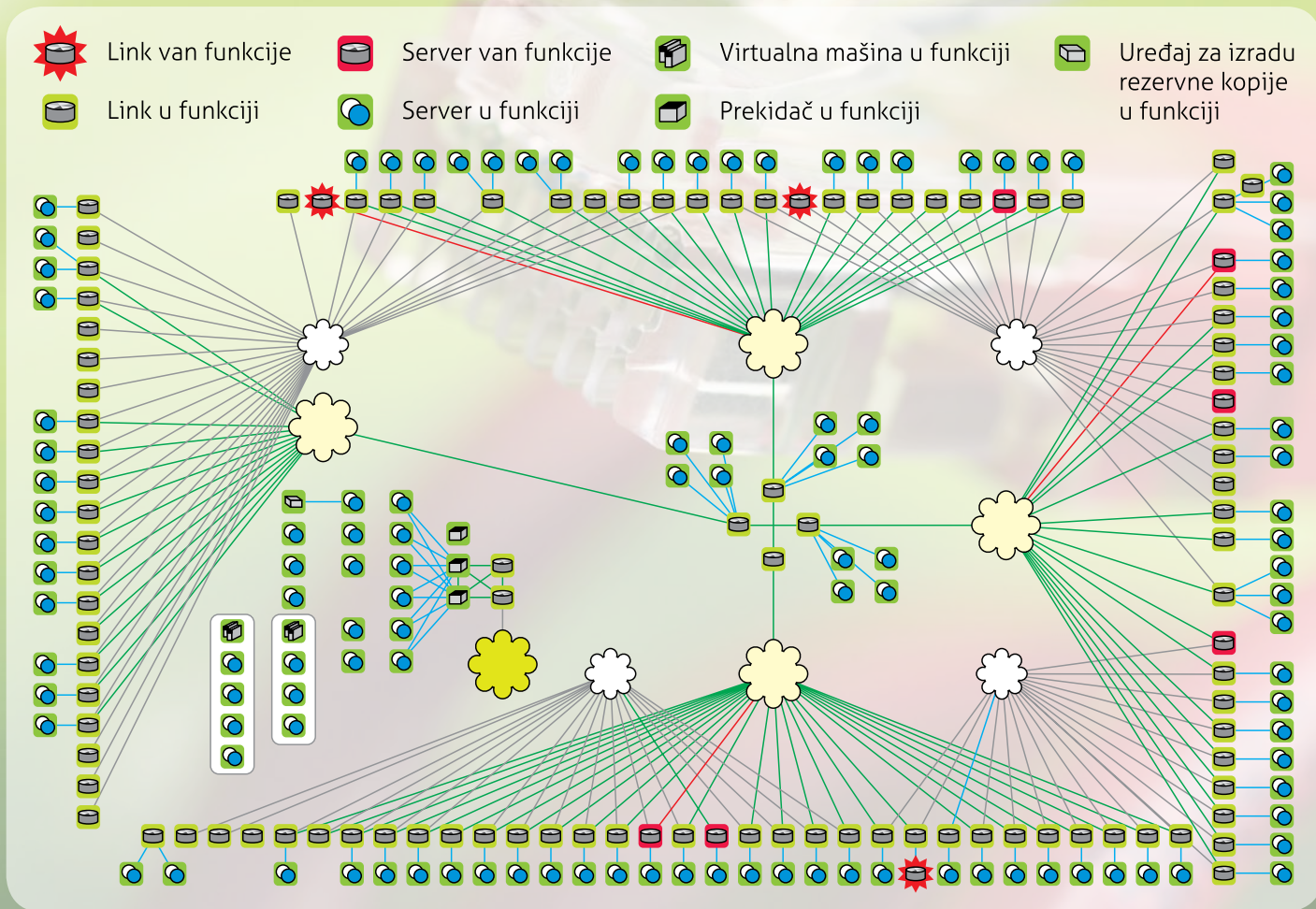
Svaki sud i tužilaštvo ima rezervnu internet vezu sa podacima u centru smještenom u VSTV-u, koji se koristi u slučaju pada primarne SDH telekomunikacijske veze.

Šema povezanosti pravosudnih institucija u okviru pravosudnog informacijskog sistema u BiH

Infrastrukturna podrška: jedinstveno upravljanje mrežnim resursima

Sigurni data centri

Uspostava mreže širokog područja omogućila je uspostavu centraliziranog servera i infrastrukture baze podataka u VSTV-u sa ključnim zajedničkim aplikacijama koje koriste sudovi i tužilaštva širom BiH – primarni centar za obradu i pohranjivanje podataka.

Primarni centri za obradu i pohranjivanje podataka:

- aplikativni serveri i serveri baze podataka za CMS i druge softverske aplikacije koje se koriste u pravosuđu BiH;
- profesionalni sistem za pohranu podataka iz CMS-a i drugih važnih aplikativnih sistema;
- web serveri za web portal pravosuđa;
- serveri za elektronsku poštu (e-mail);
- serveri za datoteke;
- Active Directory server i DNS server;
- serveri za obnavljanje antivirusnih programa i ažuriranje Windows-a;
- serveri za upravljanje i nadzor nad resursima mreže i sistema; i

- glavni ruteri i prenosna oprema za WAN okosnicu.

Nakon proučavanja standarda za sigurnost informatičkog sistema (ISO 27001) u smislu obavezne udaljenosti između primarnog i sekundarnog centra podataka (minimalno 50 km), VSTV je sa Osnovnim sudom u Banjoj Luci postigao dogovor o smještanju sekundarnog centra (rezervne lokacije za slučaj nesreće) u prostorije ovog suda.

Pored primarnog i sekundarnog data centra, godine 2007. uspostavljena su i dva regionalna centra podataka koji su smješteni u prostorijama kantonalnih sudova u Mostaru i Tuzli. U ovim centrima instalirani su serveri za elektronsku poštu (e-mail), datoteke i ažuriranje Windows antivirusnih programa.

Za sve kritične systemske konfiguracije i podatke redovno se pravi rezervna kopija uz pomoć sofisticiranog hardvera za rezervne kopije (backup hardware) i specijaliziranog softvera u skladu sa propisanim procedurama za izradu rezervnih kopija.

Poboljššan pristup elektronskoj pošti i internetu

Elektronska pošta je izravna i doslovno besplatna. Pravosuđe se u potpunosti koristi ovim kanalom komunikacije jer sada svi uposlenici u pravosudnim institucijama koriste jedinstveni sistem elektronske pošte koji je ustanovljen 2007. godine, a koji omogućava razmjenu elektronskih poruka između korisnika iz svih sudova i tužilaštava u BiH. Nadalje, standardizirani oblik adresa (ime.prezime@pravosudje.ba) za sve korisnike učinio je pravosudni adresar prepoznatljivim i prihvatljivim za vanjske korisnike.

Svi korisnici pravosudnog sistema također mogu pristupiti svojoj pošti sa bilo kojeg kompjutera povezanog na internet sa bilo kojeg mjesta u svijetu.

Odjel za IKT VSTV-a počeo je primjenjivati model centraliziranog pristupa internetu putem pristupnih tačaka VSTV-a. Nakon što model bude zavr-

šen, svi korisnici u pravosuđu moći će pristupiti internetu sa svojih radnih stanica. Na ovaj način, korisnici će imati pristup sudskoj praksi susjednih zemalja i EU, on-line stručnoj literaturi, web stranicama drugih državnih tijela, međunarodnih organizacija, međunarodnih strukovnih udruženja i mnogim drugim izvorima informacija relevantnih za njihov rad.

Trenutno, pristup internetu preko pomenutih pristupnih tačaka dostupan je za gotovo 2,300 korisnika u 40 pravosudnih institucija. Pristup internetu za ostatak korisnika biće omogućen nakon uspostave druge internet pristupne tačke u dana centru u Banjoj Luci.

11111011110001000101111111011011000110001011111001101111000100010111110001001000100111000100111010011

CMS: srž pravosudnog informacijskog sistema

Sistem upravljanja predmetima (CMS) predstavlja srž pravosudnog informacionog sistema koji omogućava potpuno automatizirane radne procese u čitavom pravosuđu. Prije uvođenja CMS-a u pravosuđe, predmetima je upravljano ručno, korištenjem starih upisnika i rukom pisanih naloga. Mali broj kompjutera koji je postojao u sudovima i tužilaštvima korišten je uglavnom u svojstvu pisanih mašina. Nije bilo sistema izvještavanja, pa čak i najjednostavniji izvještaj o broju otvorenih predmeta za neke sudove predstavljalo je veoma težak zadatak. Sa CMS-om, ovi procesi značajno su unaprijeđeni.

Sistem koji smo uveli automatizirao je čitav radni proces, od evidentiranja do pohranjivanja. CMS također omogućava elektronski prenos podataka od tužilaštva do suda, čime se eliminira potreba za dvostrukim unosom iste informacije i smanjuje mogućnost pogreške prilikom unosa podataka.

Ova usluga omogućava strankama u postupku da odmah dobiju informaciju o broju predmeta i sudiji kojem je predmet dodijeljen u rad, što je proces koji je u manualnom sistemu rada mogao trajati po sedmicu ili dvije. Otklanjanjem ljudskog faktora iz procesa dodjeljivanja predmeta u rad sudiji, zagarantovana je nepristrasnost u ovom dijelu procesa, obzirom da sistem dodjeljuje predmete sudijama po osnovu specijalizacija u pravnim oblastima i vodeći računa o opterećenosti sudija, a ne subjektivnim faktorima.

Duga je lista viših administratora baza podataka, administratora baza podataka, programera web

*Fikret Šabić,
zamjenik šefa IKT
odjela VSTV-a za
upravljanje i razvoj
baza podataka*

portala, pravnih savjetnika, analitičara, savjetnika za implementaciju CMS-a i instruktora za rad u CMS-u koji su doprinijeli razvoju i funkcioniranju CMS-a. Od trenutka kada je VSTV preuzeo CMS, Jedinica za razvoj i administraciju baza podataka razvila je čitav niz novih funkcionalnosti kroz stručni pristup svojih razvojnih inženjera. Ovaj razvojni proces okarakteriziran je timskim radom i multidisciplinarnim pristupom programera i pravnih stručnjaka. Ovaj tim svakodnevno prati i administrira baze podataka i aplikacije pravosuđa, rješava i najzahtjevnije probleme sa kojima se korisnici suočavaju, te planira i razvija poboljšane funkcionalnosti.

Želim naglasiti ulogu naših kolega iz pravnog odjela VSTV-a, koji su nam davali stručne smjernice tokom razvijanja CMS-a. U implementaciji CMS-a učestvovali su i pravni stručnjaci, koji su provodili obuku korisnika o primjeni novih radnih postupaka u elektroničkom okruženju i osiguravali odgovore na pravna pitanja koja su se pojavljivala tokom procesa.

CMS: Efikasan pristup sudskim podacima

Precizno vođenje elektronskih evidencija osigurava brz uvid u stanje predmeta i svim radnjama poduzetim u pojedinačnim predmetima. Svi predmeti su upisani u elektronski upisnik i sve ključne aktivnosti sudija i pomoćnog osoblja zabilježene su u sistemu. Također, sistem korisnicima osigurava podsjetnike za aktivnosti koje trebaju poduzeti i za rokove do kojih te aktivnosti moraju biti završene.

Najveće koristi za sudije i sudsko osoblje od sudske verzije CMS-a ogledaju se u sljedećem:

- evidentiranje dostave i prijema dokumenata u svakom pojedinačnom predmetu;
- predmeti se mogu elektronski spajati i razdvajati;
- automatska razmjena dokumenata između sudova i tužilaštava;
- dostavljeni dokumenti mogu se registrirati po bar kodu;
- omogućeno je evidentiranje pritvora, sankcija i kazni;
- omogućeno je praćenje izvršenja pritvora, sankcija i kazni;
- omogućeno je direktno generiranje tačnih izvještaja o radu sudova.

Slično navedenom, najveće koristi za korisnike tužilačke verzije CMS-a su sljedeće:

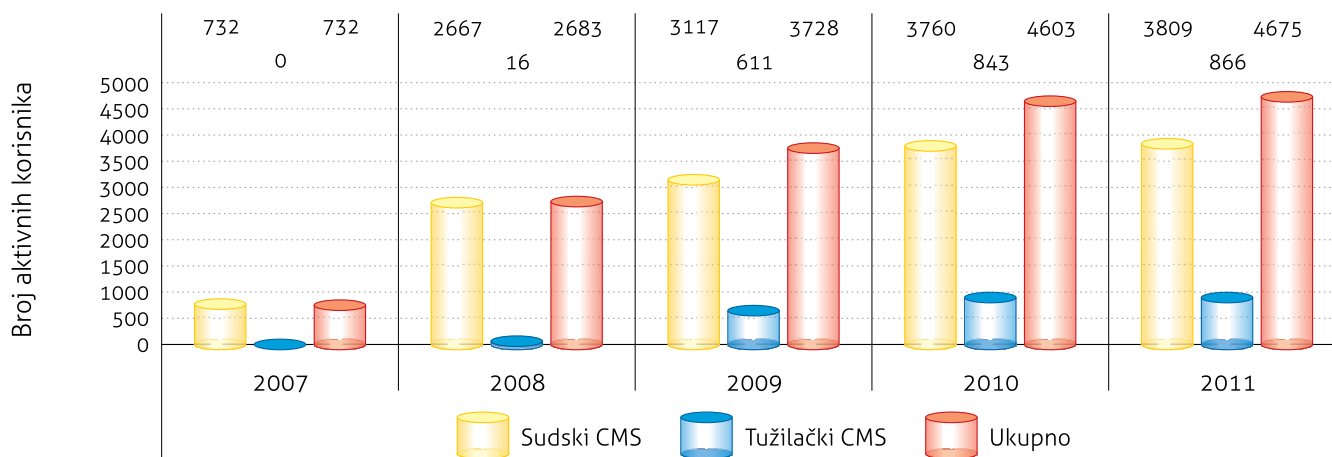
- obrazac za evidentiranje dokumenata i otvaranje predmeta;
- različite vrste zadataka mogu se dodijeliti elektronski različitom osoblju u tužilaštvu;
- rasprave se mogu prijaviti elektronski;
- automatsko obavještenje o povezanim predmetima u sudu i tužilaštvu;
- automatska razmjena dokumenata između suda i tužilaštva;

CMS se konstantno prati, analizira i unapređuje.

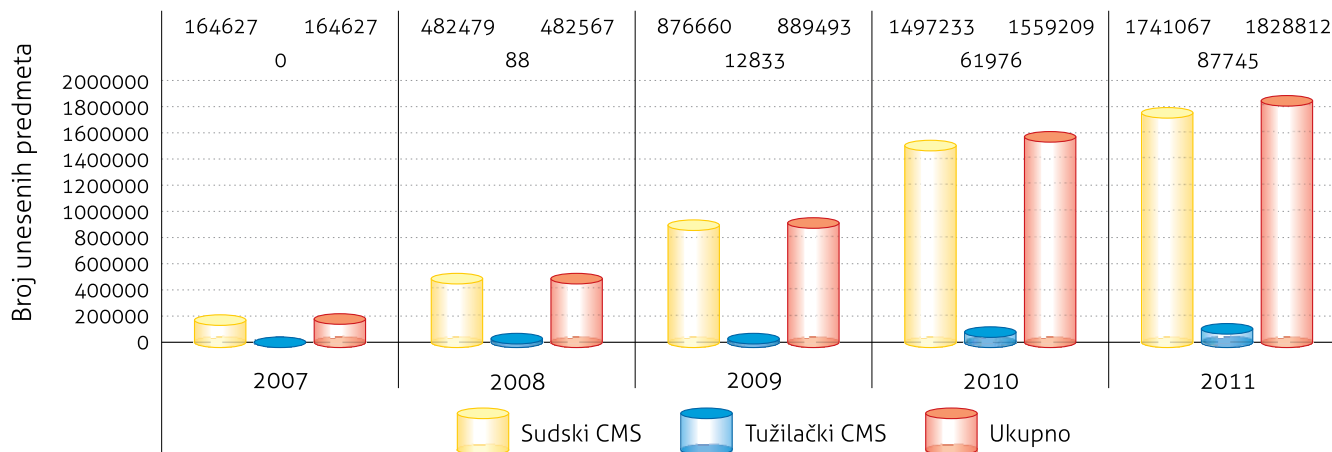
Značajno povećan broj korisnika i unesenih predmeta

Do 2011. godine sistem je koristilo preko 4,500 korisnika iz 73 suda i 19 tužilaštava u BiH, a gotovo svi predmeti su evidentirani u sistem.

Broj aktivnih korisnika CMS-a u sudovima i tužilaštvima

Broj unesenih sudskih i tužilačkih predmeta u CMS

Registar kazni – pasivan, ali djelotvoran sistem izvršenja

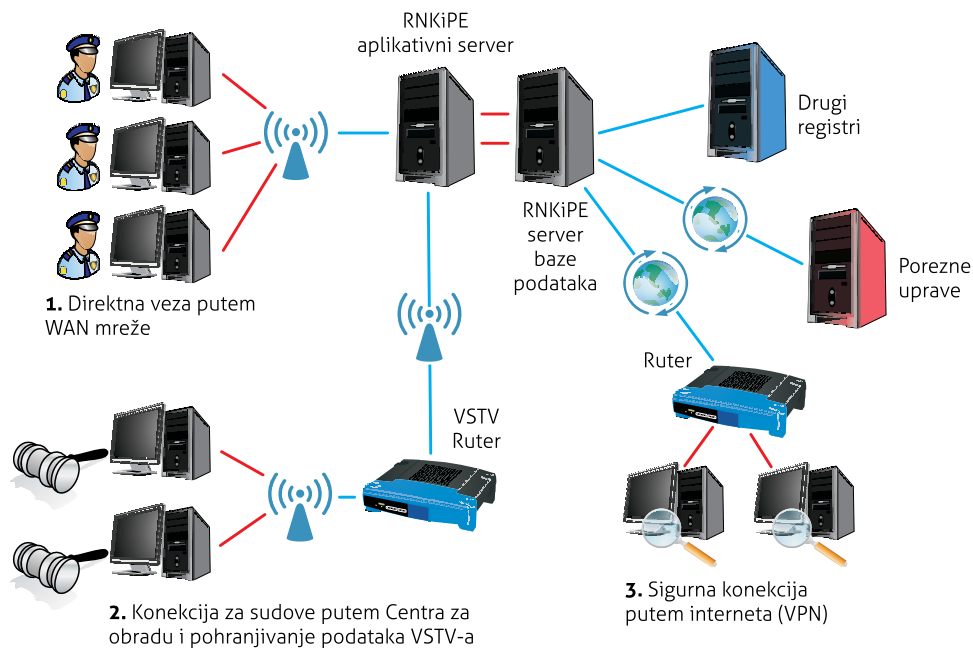
Izvršenje novčanih kazni za prekršaje, poput saobraćajnih prekršaja, dugo je predstavljalo problem u BiH. Većina ljudi nije plaćala kazne, a zbog vrlo velikog broja novčanih kazni i male vrijednost tih kazni, nije bilo efikasno provoditi prinudnu naplatu putem suda. Kao posljedica toga, sudski sistem je postao zatrpan prevelikim brojem prekršajnih predmeta.

Uvođenje IKT-a otvorilo je nove mogućnosti za efikasno izvršenje novčanih kazni za prekršaje i VSTV je, uz pomoć međunarodnih donatora prepoznalo ovu priliku i 2005. godine pokrenulo razvoj baze podataka za registraciju svih prekršajnih kazni. Rezultat tih aktivnosti je razvijena centralna baza podataka - Registar novčanih kazni (RNK) - gdje institucije nadležne za izdavanje kazni (obično policija i inspekcije) mogu evidentirati kazne za prekršaje građana ili pravnih osoba, te ako te kazne ne budu plaćene na vrijeme, onemogućiti prekršiteljima pristup pojedinim uslugama koje pružaju javne ustanove, kao što su obnavljanje vozačke dozvole i/ili obnavljanje registracije automobila.

Registar novčanih kazni (RNK) naziva se "pasivnim sistemom izvršenja" zbog automatiziranog načina rada. Sa ovakvim sistemom, organi vlasti ne moraju aktivno procesuirati prekršitelje jer negativne posljedice neplaćanja potiču dužnika na dobrovoljno plaćanje obaveza.

RNK šema zahtijeva sistem sa bazom podataka koja je dostupna entitetskoj i kantonalnim policijama, entitetskim, kantonalnim i općinskim inspekcijama, entitetskim poreznim upravama, sudovima i nizu drugih regulatornih institucija koje izdaju manji broj prekršajnih naloga.

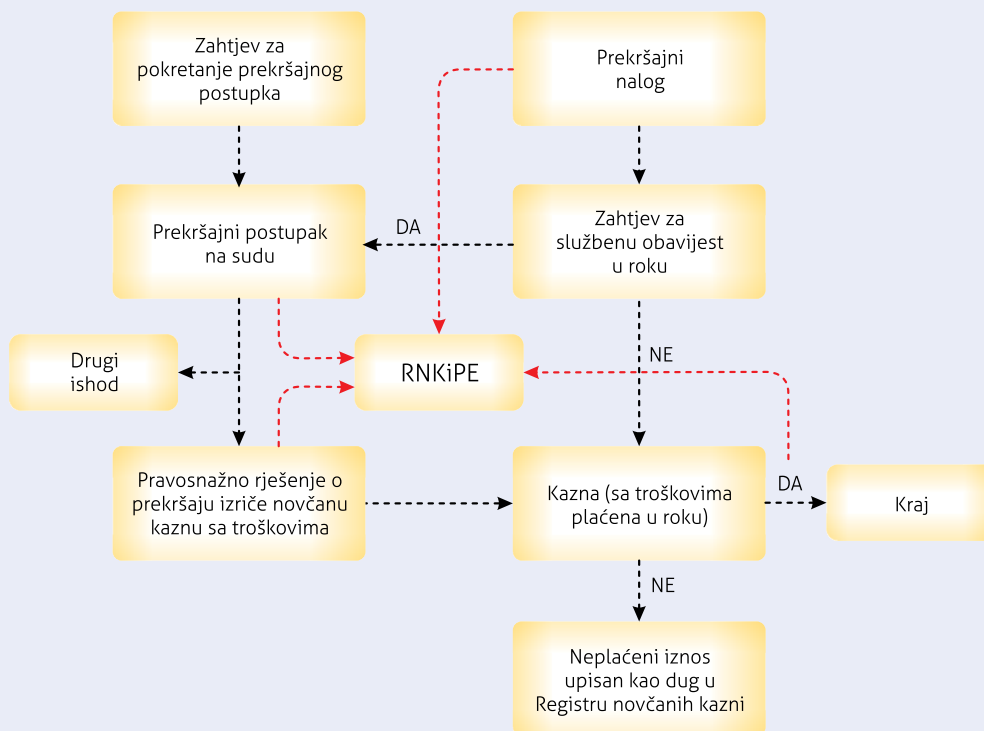
Registar novčanih kazni i prekršajne evidencije (RNKiPE) web aplikacija

Koristi od RNK: poboljšano izvršenje novčanih kazni

RNK je izvrstan primjer kako uvođenje nove tehnologije može značajno poboljšati uvjete u kojima sudovi rade. Ranije, niko nije mnogo brinuo za prekršajne kazne jer nije bilo efikasnog sistema za naplatu tih kazni. Izdavanje prekršajnog naloga nije imalo značajnog preventivnog učinka na neželjeno ponašanje. Činjenica da ljudi više ne mogu lako izbjeći plaćanje kazni, najvjerojatnije će, tokom vremena, proizvesti pozitivan utjecaj na ponašanje građana. Nadalje, reforma je doprinijela i značajnom prilivu sredstva koja se sada slijevaju u javnu blagajnu čime se stvara fond koji je na raspolaganju za osiguravanje drugih usluga građanima.

U junu 2011. godine RNK je sadržavao podatke o gotovo 3.5 miliona odluka, od čega je bilo oko 350,000 sudskih odluka. Ukupna vrijednost izrečenih kazni iznosi blizu 450 miliona KM, dok je ukupna vrijednost evidentiranih plaćenih kazni gotovo 220 miliona KM, što predstavlja značajan porast u odnosu na ranije stanje. Evidentirane kazne upisane u bazu podataka dolaze sa više od 500 tačaka za unos u sudovima i drugim nadležnim institucijama.

Web portal pravosuđa: vrata pravosuđa otvorena javnosti

2007. godine IKT projekt VSTV-a pokrenuo je razvoj web portala pravosuđa BiH. Danas je to centralna pristupna tačka za sve osobe koje traže informacije o pravosuđu.

Kao sastavni dio ovog koncepta, svaka institucija razvila je svoju web stranicu, kojoj se može pristupiti preko zajedničkog web portala pravosuđa ili direktno putem njihovih web adresa na domeni "pravosudje.ba". U razdoblju od 2008. do 2011. godine broj web stranica povećan je sa početnih 7 na 74.

Službenici Jedinice za web portal aktivno prate osvježavanje i održavanje web stranica pravosudnih institucija, kako bi osigurali stalno doda-

vanje novih i relevantnih sadržaja za posjetitelje portala. U tom smislu, u periodu od 2009., 2010. i do 2011. godine organiziran je niz obuka za web urednike i administratore s naglaskom na upravljanje i uređivanje sadržaja web stranica.

Da bi portal učinili što pristupačnijim korisnicima, sudovi i tužilaštva pokrenuli su web stranice na osnovu standarda za raspored i izgled stranica objavljenih pod jedinstvenom domenom "pravosudje.ba".

U cilju osiguravanja informacija i usluga za pravosuđe i javnost, uporedo sa rastom portala pravosuđa razvijani su novi moduli i dopunjavane su postojeće funkcionalnosti.

	Okt 2010	Nov 2010	Dec 2010	Jan 2011	Feb 2011	Mart 2011	Apr 2011	Maj 2011	Juni 2011
Ukupni broj klikova	9,932	11,220	34,504	47,926	53,113	53,932	46,594	47,718	51,341
Broj klikova na glavni portal	n/a *	n/a *	19,159	26,545	29,494	29,473	25,356	26,968	28,891
Web stranice sudova i tužilaštava	64	72	73	73	73	74	74	74	74
Prosječni broj klikova na pojedinačne stranice sudova i tužilaštava (mjesečno)	155	156	207	292	322	329	285	277	302

Statistički podaci o prosječnoj stopi posjeta pravosudnim web stranicama

*Glavni portal pušten je u rad početkom decembra 2010. godine.

Servisi pravosudnog web portala

Imajući na umu potencijalni problem nepravilnog ili neredovnog ažuriranja sadržaja na web stranici, poduzete su dodatne mjere kako bi se omogućilo automatsko ažuriranje podataka na sudskim web stranicama. Pravosudni web portal javnosti i pravnoj zajednici nudi sljedeće servise:

- dnevno ažurirani raspored sudskih rasprava;
- web adresar pravosudnih institucija, te adresar sudskih vještaka i tumača;
- modul za prikaz statističkih izvještaja o sudskim predmetima, na osnovu podataka iz CMS-a;
- on-line ankete za jednostavno i djelotvorno prikupljanje povratnih informacija
- on-line pregled predmeta registriranih u CMS sistemu
- multimedijske galerije koje omogućavaju standardizirani prikaz vizualnih i audio materijala

- sistem za nominiranje vijesti, koji olakšava objavljivanje različitih informacija iz pravosudnih institucija na glavnom portalu
- pravosudni forum – virtualni prostor za razmjenu mišljenja namijenjen pravnicima i drugim zainteresiranim osobama.

Sve ove inovativne usluge dostupne su na višejezičnim, fleksibilnim početnim stranicama.

Glavni portal pravosuđa izrađen je na temelju analize zahtjeva koji su došli iz sudova, te procjena i dizajna koji su izradili članovi grupe za web portal i Jedinice za razvoj i administraciju baza podataka, uz poštivanje svih tehničkih i sigurnosnih pretpostavki i načela osiguravanja najefikasnijeg web rješenja za pravosuđe u BiH i korisnike njegovih usluga.

Pravosudni forum: dodatni komunikacijski kanal

Nakon formiranja prvih web stranica sudova i tužilaštava, u junu 2008.godine kreiran je on-line forum, koji je dostupan na adresi: <http://forum.pravosudje.ba>. Forum je zamišljen kao mjesto na kojem pravnici mogu razmjenjivati mišljenja o pravnim i drugim pitanjima, ali i kao kanal putem kojeg javnost može komunicirati s pravosuđem. Sve sudije, tužioc i sudski saradnici, kao i web administratori registrirani su kao članovi ovog foruma.

Neki tematski pod-forumi namijenjeni su isključivo za diskusije temama iz oblasti pravosuđa, poput:

- razmjena informacija i iskustava među pravnicima;
- komunikacija između web administratora i web urednika u pravosudnim institucijama;
- "Kako uraditi" vodiči za različite oblasti (unos podataka, obrada podataka, analiza, pisanje), itd.

The screenshot shows the homepage of the 'Pravosudje.ba forum' website. The header includes the logo 'Pravosudje.ba forum' and the URL 'forum.pravosudje.ba'. Below the header, there are navigation links for 'Index boards', 'FAQ', 'Registrirajte se', and 'Prijavite se'. The main content area is titled 'Pogledajte neodgovorena postova - Pogledajte aktivne teme' and displays a list of forum topics. The topics are organized into three main sections: FORUM, LINKOVI, and PRAVOSUĐE. Each section contains a table with columns for 'TEMA', 'POSTOVI', and 'POSLEDNJI POST'. The 'FORUM' section includes 'Pravila foruma'. The 'LINKOVI' section includes 'csd.pravosudje.ba', 'hpc.ba', and 'Linkovi na web stranice drugih sudskih instanci u zemlji'. The 'PRAVOSUĐE' section includes 'Pristup sudskim predmetima putem web-a', 'Dostava sudskih pisama: otvorena pitanja', 'Centar za sudsku dokumentaciju', 'Legislativa', 'Edukacija', and 'Razno'.

FORUM	TEMA	POSTOVI	POSLEDNJI POST	
Pravila foruma	Molim da se prije upotreba foruma upoznate sa pravilima foruma.	1	1	od forum_moderator @ u Pon Maj 25, 2008 11:36:03

LINKOVI	TEMA	POSTOVI	POSLEDNJI POST	
csd.pravosudje.ba	Pravosudni portal - Centar za sudsku dokumentaciju			
hpc.ba	web stranica Visokog sudskog i tužilaškog vijeća Bosne i Hercegovine			
...				
Linkovi na web stranice drugih sudskih instanci u zemlji		5	5	od eob.dautovic @ u Pon Sep 27, 2010 08:41:15

PRAVOSUĐE	TEMA	POSTOVI	POSLEDNJI POST	
Pristup sudskim predmetima putem web-a		3	16	od vesna @ u Pon Aug 01, 2011 21:05:45
Dostava sudskih pisama: otvorena pitanja	Moderator: moderator_dostava	1	1	od moderator_dostava @ u Sri Jun 30, 2010 15:49:12
Centar za sudsku dokumentaciju		2	18	od DonKhot @ u Ned Maj 09, 2010 12:23:35
Legislativa		1	1	od DonKhot @ u Pon Jan 10, 2011 03:25:49
Edukacija		5	15	od Dragan V @ u Sri Dec 08, 2010 14:28:40
Razno		45	816	od nevernagaragic @ u Pet Aug 12, 2011 14:11:20

Pored navedenog, forum nudi priliku javnosti za izražavanje različitih mišljenja ovim putem, traženje savjeta i razmatranje različitih tema vezanih za pravosuđe, bez cenzure. Forum je također namijenjen za prikupljanje povratnih informacija o sadržajima objavljenim na web stranicama pravosudnih institucija.

Širok raspon tema razmatranih na ovom forumu očigledno doprinosi transparentnijem uvidu u poslove pravosudnog sistema koji ranije nisu bili dostupni javnosti. Štaviše, povećan protok informacija o zbivanjima u pravosudnom sistemu usmjeren prema javnosti doprinosi povećanju odgovornosti službenika unutar sistema.

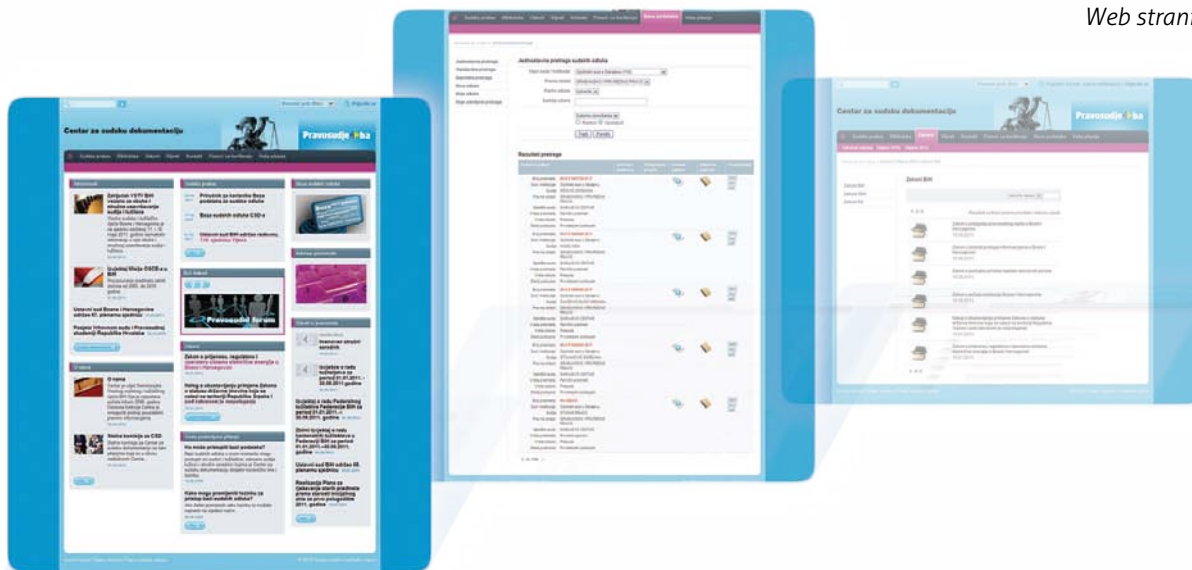
Informacijski sistem centra za sudsku dokumentaciju

Nedostatak centralizirane zbirke sudskih informacija problem je koji je u BiH prisutan već godinama, a rezultirao je neusklađenom sudskom praksom u cijeloj zemlji. Većina evropskih zemalja već nudi on-line pristup bazama podataka najvažnijih ili pak svih sudskih odluka. VSTV, kao institucija, prepoznalo je prednosti centraliziranja ovakve zbirke.

Kao rezultat toga, uspostavljen je on-line Centar za sudsku dokumentaciju (CSD), koji službenicima u pravosuđu i drugim licima zainteresiranim za vladavinu prava nudi brz i jednostavan on-line pristup, putem web stranice www.pravosudje.ba/csd, širokom rasponu pravnih informacija koje im mogu pomoći u obavljanju svakodnevnih poslova

Baza podataka sadrži odluke Suda BiH, Ustavnog suda BiH, entitetskih vrhovnih sudova i Apelacionog suda Brčko Distrikta. Pored toga, ona obuhvata i sve odluke sudova nižih instanci koje su prethodile odlukama viših sudskih instanci, pravna mišljenja za određene presude, itd.

Aktivnosti CSD-a dovele su do povećanja ukupnog broja korisnika baze podataka. Prema analizi prometa na web stranici i upotrebe baze podataka, oko 46% sudija, tužilaca i saradnika posjetilo je bazu sudskih odluka najmanje jednom, dok je oko 30% njih koristilo bazu podataka nekoliko puta, a njih 10% pristupa bazi na mjesečnoj osnovi, doprinoseći time promociji dosljedne primjene zakona.

Web stranica CSD-a

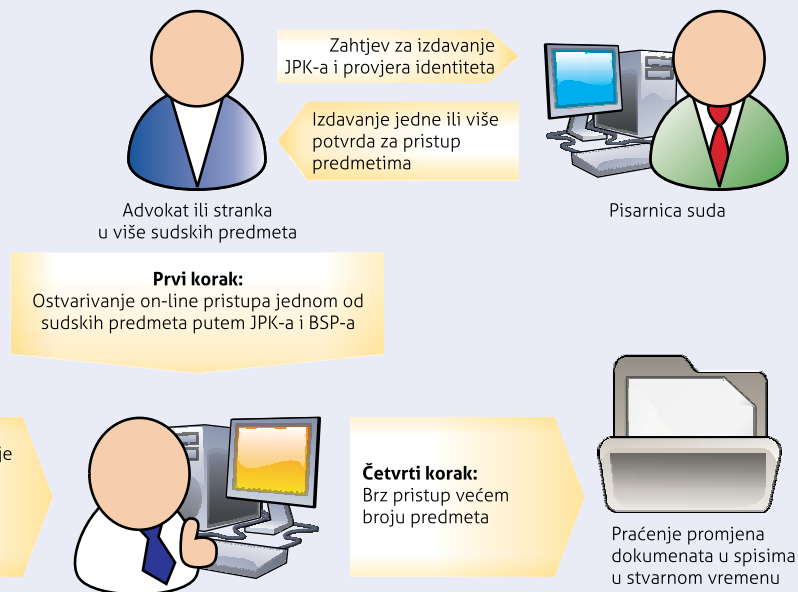
Autorizirani pristup elektronskim spisima za stranke u postupku

Glavna prednost za korisnike sudskih usluga došla je 2009. godine sa razvojem web usluge, koja je omogućila građanima i pravnoj zajednici uvid u informacije o predmetima upisanim u CMS. Uvođenjem ove usluge, sudsko osoblje educirano je za izdavanje šifri za pristup predmetima zainteresiranim strankama.

Još od pilot primjene ove usluge, Odjel za IKT VSTV-a kontinuirano pruža podršku krajnjim korisnicima putem adrese elektronske pošte predmeti@pravosudje.ba. Ova adresa e-pošte ispisana je na svakoj potvrdi koju službenici pisarnice suda izdaju krajnjim korisnicima, i koristi se samo kao kanal za pružanje podrške korisnicima ove web usluge. Ovaj komunikacijski kanal omogućava direktno dostavljanje ideja za dalji razvoj ovog web servisa i njegovog sučelja.

Ova usluga omogućava korisnicima ostvarivanje on-line pristupa jednom ili više predmeta na usmeni zahtjev u pisarnici suda, gdje se vrši provjera identiteta građana uvidom u lične isprave. Nakon provjere identiteta, službenik u pisarnici suda stranci izdaje dokument koji sadrži broj sudskog predmeta (BSP) i jedinstveni pristupni kod (JPK). Pomoću odgovarajuće kombinacije BSP-a i JPK-a korisnici mogu pristupiti informacijama o datom sudskom sporu, te kreirati korisnički web-račun. Kreiranje web-računa korisnicima omogućava pristup informacijama o većem broju sudskih predmeta jednostavnim unosom korisničkog imena i lozinke.

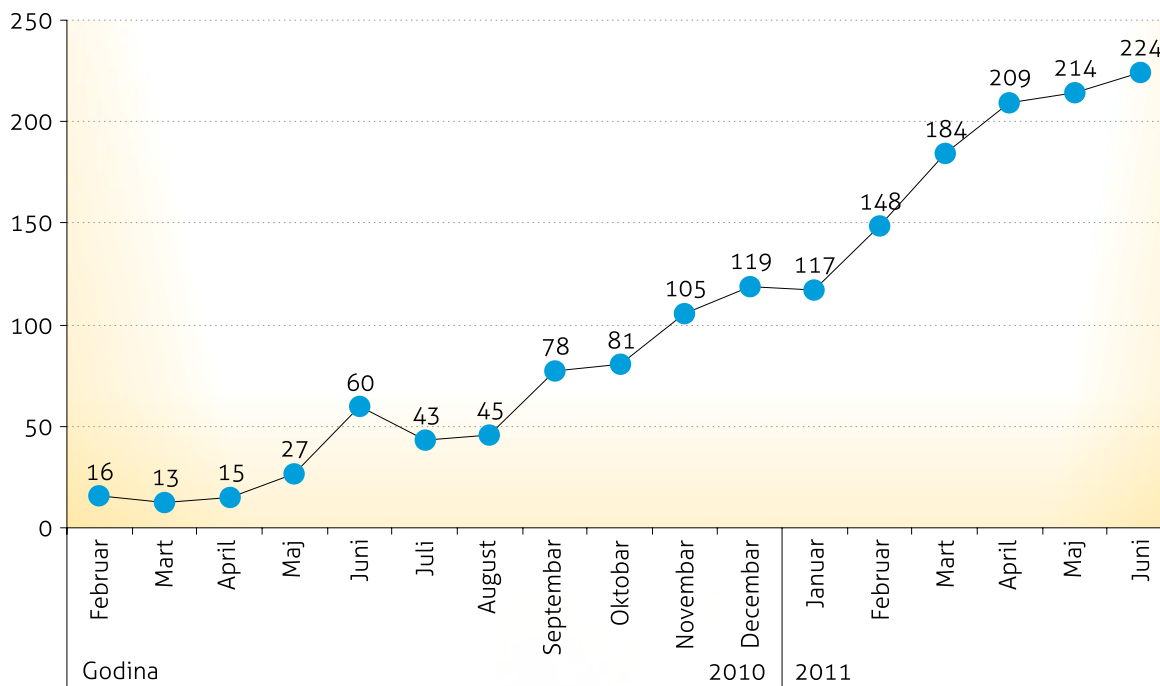
Proces izdavanja jedinstvenih pristupnih kodova, kreiranje korisničkog računa i on-line pristup informacijama većem broju sudskih predmeta.

Gotovo 4,000 korisnika u prvoj godini primjene web servisa

Do jula 2011. Izdato je preko 13,000 jedinstvenih pristupnih kodova za web pristup sudskim predmetima. Gotovo 4,000 različitih stranaka registriranih u

CMS-u zatražilo je i dobilo jedan ili više pristupnih kodova. Grafikon pokazuje dobru prihvaćenost servisa i kontinuirani rast njegove upotrebe.

Prosječan broj uspješnih korisničkih prijava u sistemu pokazuje značajan rast u broju korisnika koji koriste ovu uslugu na dnevnoj osnovi.

IKT i CMS u službi standardiziranja radnih procesa

Informatizacija bh. pravosuđa i uvođenje CMS-a, usmjereni su na promoviranje učinkovitosti i automatizaciju postojećih radnih postupaka u svrhu dostizanja višeg nivoa kvalitete sudskih usluga.

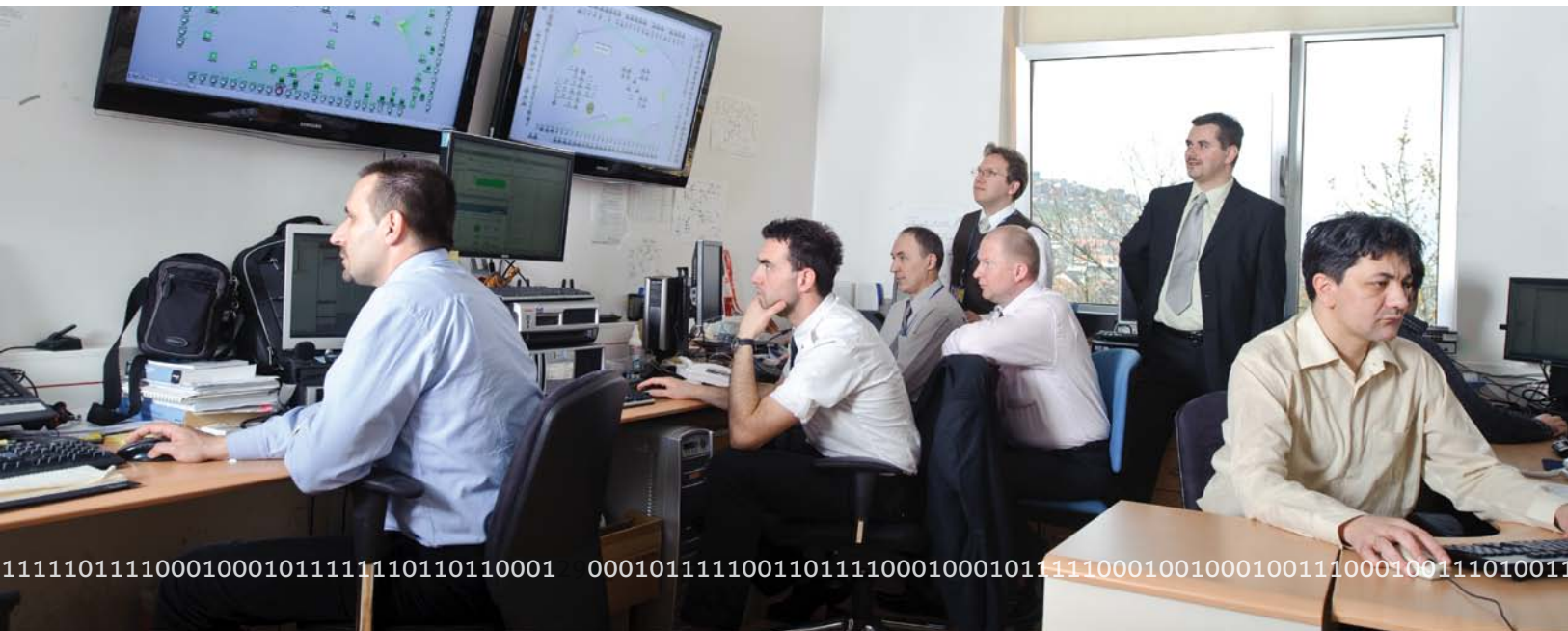
CMS se razvio u informacijski sistem kojeg koriste svi sudovi i tužilaštva širom zemlje. Na praktičnoj razini, CMS uveliko pomaže poboljšanju procedura rada u sudovima i tužilaštvima. U osnovi, CMS osigurava pohranu i dostupnost informacija i dokumenata, stvarajući time pretpostavku za odgovarajuće i brzo djelovanje u skladu sa dinamikom rada u ovom sistemu. Time se poboljšava efikasnost svih službenika suda i tužilaštava u odnosu na način rada prije uvođenja CMS-a.

Centar za sudsku dokumentaciju jedan je od dobrih primjera IKT inicijative, koja promovira učin-

kovitost i djelotvornost u pravosuđu. Osnivanjem ovog centra ubrzan je pristup pravnim informacijama, čime je omogućena ujednačenija primjena zakona.

Upotreba IKT-a/CMS-a biće od posebne koristi u budućim nastojanjima da se smanji broj neriješenih predmeta koji je akumuliran tokom godina. Ovim će se omogućiti praćenje zaostataka, utvrđivanje ukupnog broja neriješenih predmeta, kao i starosne strukture tih predmeta.

U suštini, bez podrške IKT-a bilo bi gotovo nemoguće izmjeriti milione promjena koje dnevno nastaju u radu na sudskim predmetima i analizirati učinke provedenih politika usmjerenih na smanjenje broja zaostalih, odnosno neriješenih predmeta.

IKT promovira transparentnost i odgovornost

Transparentnost i odgovornost, uz vladavinu prava, predstavljaju ključne i uzajamno isprepletene karakteristike dobrog upravljanja, koje je moguće ostvariti provedbom projekata u oblasti e-Uprave.

CMS je postao jedan od najvažnijih alata za promoviranje transparentnosti, a time i odgovornosti. U suštini, ovaj sistem redovno informira uposlenike u pravosuđu o događanjima u vezi sa konkretnim predmetima. Zahvaljujući CMS-u, predsjednicima sudova svakodnevno su na raspolaganju rezultati rada sudija, a VSTV dobija redovne izvještaje o radu sudova. To omogućava bolju internu transparentnost i postavlja temelje za pozivanje na odgovornost onih službenika koji ostvaruju slabije rezultate.

Nadalje, CMS strankama u postupku osigurava pravovremene i tačne informacije, čime direktno doprinosi povećanju transparentnosti.

Web portal pravosuđa još jedan je primjer inicijative koja je povećala transparentnost rada pravosudnih institucija za javnost u cjelini. Web servis „Pristup predmetima putem interneta“ predstavlja veliki napredak u smislu otvaranja sudova prema građanima jer čini dostupnima podatke o sudskim predmetima na lak i jasan način. Ovaj servis predstavlja jedan novi nivo transparentnosti u poslovanju sudova, gdje stranke mogu pristupiti najnovijim informacijama o njihovim sudskim predmetima u bilo kojem trenutku, s bilo kojeg kompjutera sa pristupom internetu.

Na koncu, kako bi web-usluge i informacije učinili dostupnim svim građanima, uključujući i one koji nemaju načina da pristupe informacijama putem interneta, postavljeno je 50 info-pultova u javnim prostorima sudnica širom zemlje.

Naredni koraci

Od 2004. godine do danas, bh. pravosuđe doživjelo IKT "revoluciju" pod dirigentskom palicom VSTV-a, koja je korjenito unaprijedila način rada u pravosuđu. Ipak, ovaj posao još nije završen. Buduće aktivnosti u e-Pravosuđu moraju odgovoriti na potrebe građana BiH, poslovne zajednice i pravnika glede pristupa informacijama, omogućavajući im ostvarivanje njihovih prava i obavljanje njihovih dužnosti. Također, potrebno je proširiti funkcionalnosti pravosudnog informacijskog sistema kako bi se osigurala sigurnija razmjena podataka između pravosudnih elektronskih evidencija i elektronskih registara u drugim državnim institucijama, posebno u agencijama za provedbu zakona. To se može postići kroz daljnji razvoj novih modula informacijskog sistema, posebno CMS-a i web portala, kao i kroz uspostavu dvosmjerne elektronske komunikacije između sudova i korisnika njihovih usluga.

U tom smislu, planirana su sljedeća poboljšanja CMS-a:

- razvoj i implementacija modula za skeniranje i elektronsku dostavu dokumenata za stranke u postupku;
- razvoj i implementacija modula za elektronsku razmjenu podataka između CMS-a i policijskih evidencija;
- razvoj i implementacija CMS funkcionalnosti za predvidljivost rokova;
- uspostava modula za sudsku policiju u CMS-u.

Buduće aktivnosti će također uključivati podršku sudovima u osiguranju tehničkih uvjeta za učinkovitija suđenja, uključujući i opremanje sudnica s audio i video opremom, koja će omogućiti provedbu zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, uvođenje video konferencije za sudske rasprave i opremanje tužilaca dodatnom audio i video opremom koja će se koristiti u provođenju istraga.

Veća efikasnost za budućnost

Postepeno uvođenje elektronskog potpisa u informacijski sistem bh. pravosuđa jedna je od najznačajnijih promjena planiranih u budućnosti.

e-Potpis će ubrzati određene postupke u poslovanju sudova i tužilaštva olakšavajući:

- dostavu podnesaka sudu u elektronskom obliku;
- elektronsku dostavu sudskih odluka;
- elektronsko potpisivanje svih dokumenata koji su sastavni dio unutarnjeg poslovanja sudova i tužilaštava;
- sigurna provjera korisnika informacijskog sistema putem e-potpisa (smart kartice, itd.).

Još jedna planirana novina je uspostava informacijskog sistema za upravljanje ljudskim resursima u pravosuđu. I VSTV, kao i svi sudovi i tužilaštva na dnevnoj osnovi obrade značajne količine ličnih informacija o sudijama, tužiteljima i drugim službenicima u pravosuđu. Namjena uvođenja zajedničkog i jedinstvenog sistema za upravljanje ljudskim resursima je standardiziranje načina prikupljanja relevantnih ličnih podataka i omogućavanje jednostavnog pristupa onima koji trebaju te informacije kao osnovu za donošenje odluka, smanjujući na taj način administrativne troškove.

Jednako je važno raditi na razvoju modula za razmjenu podataka između različitih tijela za provođenje zakona. Sva relevantna ministarstva i policijske agencije potpisale su sporazum o saradnji u vezi sa razmjenom podataka između policijskih i tužilačkih evidencija, predviđajući uspostavu centralne pristupne tačke za sigurnu razmjenu podataka. Pristupna tačka će biti uspostavljena kao web servis pri Direkciji za koordinaciju policijskih tijela, koja će biti povezana sa svim relevantnim elektronskim registrima.

VSTV ima vodeću ulogu u provedbi projekata iz oblasti e_Vlade i dalje će se zalagati za inovativne načine primjene IKT-a u cilju podizanja nivoa efikasnosti rada pravosuđa i poboljšanja njegove dostupnosti.

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

Implementacija IKT strategije i informatizacija pravosuđa je omogućena kroz finansiranje Evropske Unije i vlada Bosne i Hercegovine, Švedske, Holandije, Norveške, SAD, Španije i Turske.

Izrada ove brošure je finansirana od strane Švedske međunarodne agencije za razvoj i saradnju (Sida) i Ministarstva za razvoj i saradnju Holandije.